

Myndigheters tillgång till elektronisk identifiering

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i proposition 2012/13:123 Myndigheters tillgång till tjänster för elektronisk identifiering. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen. I propositionen föreslår regeringen att det införs en ny lag om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Lagen ska gälla när en upphandlande myndighet har beslutat att tillämpa valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering av enskilda i myndighetens elektroniska tjänster. Som ytterligare förutsättning gäller att den upphandlande myndigheten har anslutit sig till ett system för säker elektronisk identifiering som tillhandahålls av en myndighet som utses av regeringen. Den upphandlande myndigheten ska också ha uppdragit åt denna myndighet att i den upphandlande myndighetens namn administrera valfrihetssystemet och föra dess talan i samband med mål om rättelse.

Bestämmelserna om s.k. anbudsssekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska inte gälla i ärenden enligt den nya lagen. Det föreslås även en ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar, som innebär att förvaltningsrätten ska vara domför med en lagfaren domare vid prövning av mål enligt den nya lagen. Slutligen föreslås en ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter som gör det möjligt för kommunala nämnder att överlåta beslutanderätt till den som ska administrera valfrihetssystem enligt den nya lagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	7
En ny lag om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	12
Propositionen	12
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

En ny lag om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering,
2. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
3. lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter,
- 4 lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:123 punkterna 1–4.

Stockholm den 2 maj 2013

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Peder Wachtmeister (M), Sven-Erik Bucht (S), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Per Åsling (C), Marie Nordén (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD) och Ulla Andersson (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Våren 2010 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av en nämndmyndighet för samordning av statens och kommunernas hantering av metoder och tjänster för elektronisk identifiering och signering (e-legitimation). Myndighetens verksamhet skulle syfta till att privatpersoner och företag skulle kunna använda en och samma e-legitimation vid nyttjande av alla elektroniska tjänster som tillhandahålls av statliga myndigheter och kommuner samt att konkurrensen och förutsättningarna för utveckling av nya tjänster för elektronisk identifiering och signering skulle förbättras. Utredningen, som antog namnet Utredningen om bildande av en e-legitimationsnämnd, presenterade i december 2010 betänkandet E-legitimationsnämnden och Svensk e-legitimation (SOU 2010:104). I betänkandet föreslogs en ny lag om tillhandahållande av valfrihetssystem för tjänster som upphandlas för elektronisk identifiering och signering. Betänkandet har remissbehandlats. Betänkandet har även diskuterats vid ett remissmöte våren 2011.

Inom Näringsdepartementet utarbetades härefter en promemoria med kompletteringar och bearbetningar av de förslag som utredningen lämnat. Promemorian har remissbehandlats. Propositionen bygger på de förslag som har lagts fram i utredningsbetänkandet och i promemorian.

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen antar det förslag till ny lag om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och de förslag till följdändringar i andra lagar som har lagts fram i propositionen.

Lagförslagen har granskats av Lagrådet. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets förslag. Härutöver har vissa redaktionella justeringar gjorts av lagtexten.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslagen i bilaga 2.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Den offentliga förvaltningens tillgång till tjänster för elektronisk identifiering

En e-legitimation är en elektronisk identitetshandling som kan användas för att identifiera innehavaren på elektronisk väg. E-legitimationen kan användas av enskilda och företrädare för företag eller myndigheter vid åtkomst till olika typer av e-tjänster. Den används också i andra sammanhang, som vid informationsutbyte mellan myndigheter och internt i organi-

sationer. Den som driver e-tjänsten kontrollerar genom en tjänst för elektronisk identifiering (eID-tjänst) att den e-legitimation som används är giltig.

Ett stort antal statliga myndigheter, kommuner och landsting tillhandahåller i dag e-tjänster som kräver en säker elektronisk identifiering. I vissa fall krävs också signering. För att täcka behovet av e-legitimationer och eID-tjänster har det sedan 2001 upphandlats gemensamma ramavtal för den offentliga förvaltningens räkning. Det senaste ramavtalet (eID 2008) upphandlades av Verket för förvaltningsutveckling, men kom sedan att förvaltas av Kammarkollegiet. Ramavtalet omfattade också tjänster för kontroll av att utfärdade e-legitimationer är giltiga. Ramavtalet tecknades med fyra utfärdare: Svenska Handelsbanken, Nordea, Swedbank och Telia Sonera. Dessa når tillsammans ca fyra miljoner användare. Ramavtalet byggde på att avroparna skulle teckna leveransavtal med minst tre av utfärdarna. Omvänt innebär detta att den som har en e-legitimation som är utfärdad av någon annan än dem som omfattas av ramavtalet för närvarande inte kan använda e-legitimationen i offentliga e-tjänster. Ramavtalet förlängdes t.o.m. den 30 juni 2012, och avrop som gjordes innan dess kan gälla under fyra år. Som längst kan ett avrop från ramavtalet därför gälla t.o.m. den 30 juni 2016. Det har inte gjorts någon ny samordnad upphandling av eID-tjänster sedan ramavtalet löpte ut.

För att underlätta kontrollen av e-legitimationer mot flera utfärdare finns en särskild tjänst som samordnar kontrollfrågorna. Sedan 2010 finns ramavtal för s.k. e-förvaltningsstödjande tjänster, där bl.a. tjänster för förmedling av spärkontroll ingår.

Ramavtalet eID 2008 omfattar olika prismodeller. Vid en översyn av ramavtalet har Kammarkollegiet konstaterat att de flesta organisationer dels betalar en fast abonnemangskostnad per månad, dels betalar per elektronisk identifiering eller signering. Årskostnaden för de anslutna organisationerna varierar från ca 15 000 kronor till flera miljoner kronor, i vissa fall inklusive stödtjänster.

E-legitimationsnämnden

E-legitimationsnämnden inrättades den 1 januari 2011. Nämnden har till uppgift att stödja och samordna elektronisk identifiering och signering (e-legitimationer) i den offentliga förvaltningens e-tjänster. Nämnden håller för närvarande på att utveckla en ny och samordnad infrastruktur för säker elektronisk identifiering. Syftet är att stödja den offentliga förvaltningen vid upphandlingen av eID-tjänster så att upphandlingen kan ske på ett enhetligt och effektivt sätt. För ändamålet kommer det att skapas ett samordnat system för säker elektronisk identifiering i form av en s.k. identitetsfederation, som ska administreras av nämnden. Federationslösningen innebär att de som tillhandahåller e-tjänster på ett samordnat sätt kopplas samman, såväl tekniskt som affärsmässigt, med eID-tjänsteleverantörer.

Detta görs på ett sådant sätt att enskilda som använder en ansluten e-tjänst kan legitimera sig elektroniskt med en e-legitimation från vilken ansluten leverantör av eID-tjänster som helst.

De som tillhandahåller e-tjänster där e-legitimationer används ska ersätta eID-tjänstleverantörerna för de tjänster som tillhandahålls. När det gäller myndigheter ska E-legitimationsnämnden på förhand fastställa ersättningsnivåer och övriga grunder för ersättning. En enskild myndighet kan därmed inte påverka vem som får ersättning eller hur hög den totala ersättningen kommer att bli.

Valfrihetssystem

Bestämmelser om valfrihetssystem finns för närvarande i lagen (2008:962) om valfrihetssystem, förkortad LOV, som gäller vid införande av valfrihetssystem inom delar av hälso- och sjukvården och socialtjänsten, i lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen och i lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Med valfrihetssystem avses ett förfarande där den enskilde har rätt att välja bland de leverantörer som en upphandlande myndighet har godkänt och tecknat kontrakt med för att få en tjänst utförd. Den upphandlande myndigheten har som huvudman för verksamheten ansvaret för att tjänsterna tillhandahålls brukaren eller invånaren i enlighet med gällande lag. Den upphandlande myndigheten tecknar ett offentligt kontrakt med ett antal leverantörer. Kontraktet innehåller ekonomiska villkor och avser tillhandahållande av en tjänst. Den enskilde brukaren bestämmer därefter vilken av leverantörerna som ska tillhandahålla tjänsten.

Tillämpning av valfrihetssystem är ett alternativ till upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, förkortad LOU. Den stora skillnaden mellan ett valfrihetssystem och traditionell offentlig upphandling är att det i ett valfrihetssystem inte finns någon konkurrenssituation mellan leverantörerna vid tidpunkten för tilldelningsbeslutet. I ett valfrihetssystem enligt LOV får samtliga leverantörer som har godkänts teckna kontrakt med den upphandlande myndigheten. Sådana tilldelningskriterier som "ekonomiskt mest fördelaktiga" och "lägsta pris", vilka gäller enligt LOU, tillämpas inte. Det är inte fråga om en priskonkurrens mellan leverantörerna eftersom priset fastställs av den upphandlande myndigheten redan i förfrågningsunderlaget. Konkurrenssituationen mellan leverantörerna uppstår i stället efter det att kontrakt har tecknats och pågår sedan löpande under hela avtalsperioden. Valfrihetssystemet medför att det uppstår en kvalitetskonkurrens i brukarledet. Den enskilde användaren ges möjlighet att välja den utförare som tillhandahåller den bästa kvaliteten.

Utskottets överväganden

En ny lag om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Propositionens huvudsakliga innehåll

En ny lag om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering

I propositionen föreslår regeringen att det införs en ny lag om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Uttrycket tjänster för elektronisk identifiering (eID-tjänster) omfattar tjänster för kontroll av vem som använder en viss e-legitimation, t.ex. för inloggning i en elektronisk tjänst, för att styrka en viss behörighet i en sådan tjänst eller för att signera uppgifter elektroniskt. Med elektroniska tjänster (e-tjänster) avses sådana tjänster som en upphandlande myndighet tillhandahåller på elektronisk väg, t.ex. självbetjäningstjänster via internet, och som gör det möjligt för användare att hantera sina ärenden hos myndigheten på elektronisk väg.

Syftet med förslaget är att långsiktigt säkerställa det offentliga anskaffning av tjänster för elektronisk identifiering på ett sådant sätt att så många enskilda som möjligt kan identifiera sig i myndigheters elektroniska självbetjäningstjänster.

Regeringen anför i propositionen bl.a. att behovet av eID-tjänster sedan 2001 har tillgodosetts genom upphandling. Upphandling har visat sig vara i huvudsak ändamålsenligt på detta område. Tjänsterna bör därför även i fortsättningen köpas in. Det blir då också möjligt att bygga vidare på de erfarenheter som hittills har vunnits. Tanken är dock samtidigt att säkerställa att så många leverantörer av eID-tjänster som möjligt har möjlighet att delta så att så många enskilda som möjligt kan ta del av tjänsterna. Detta leder till effektiviseringar för såväl den offentliga förvaltningen som enskilda. En möjlighet att inrätta valfrihetssystem framstår mot denna bakgrund som en användbar modell för köp av eID-tjänster. Enligt regeringen bör den typ av valfrihetssystem som nu möjliggörs i sin helhet regleras i en egen lag. Lagen bör utformas på ett liknande sätt som LOV men hänsyn ska tas till den specifika tjänst som det nu är fråga om.

Lagen ska gälla när en upphandlande myndighet har beslutat att tillämpa valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering av enskilda i myndighetens elektroniska tjänster. För att den nya lagen ska bli tillämplig krävs vidare att den upphandlande myndigheten har anslutit sig

till ett system för säker elektronisk identifiering som tillhandahålls av den myndighet som regeringen bestämmer och har uppdragit åt denna myndighet att i den upphandlande myndighetens namn administrera valfrietssystemet. Den upphandlande myndighet som inrättar ett valfrietssystem ska även uppdra åt den myndighet som ska administrera valfrietssystemet att föra den upphandlande myndighetens talan i mål om rättelse och att i förekommande fall vidta rättelse.

Termen upphandlande myndighet ska ha samma betydelse som i 2 kap. 19 § LOU.

De upphandlande myndigheternas användning av eID-tjänster ska på samma sätt som hittills finansieras av respektive myndighet.

Den nya lagen är frivillig att tillämpa för de upphandlande myndigheterna. Om en viss tjänst inte köps in genom det förfarande som anges i lagen gäller i stället LOU.

E-legitimationsnämnden ska samordna valfrietssystemen

Regeringen avser att i förordning utse E-legitimationsnämnden att vara den myndighet som ska tillhandahålla ett system för säker elektronisk identifiering.

Regeringen anför i propositionen att tanken är att E-legitimationsnämnden ska bistå de upphandlande myndigheterna i syfte att säkerställa att de krav på leverantörerna som ställs vid anskaffningen av tjänsterna och att de kontrakt som tecknas är förenliga med det regelverk som gäller för identitetsfederationen (se ovan under avsnittet om E-legitimationsnämnden). För att uppnå detta syfte bör E-legitimationsnämnden i egenskap av ombud för de upphandlande myndigheterna ansvara för hela det praktiska förfarandet. Nämnden bör alltså svara för annonsering och utformning av förfrågningsunderlag, liksom för godkännande och tecknande av kontrakt med de intresserade leverantörer som uppfyller de krav som ställs. En följd av att E-legitimationsnämnden inte ska agera i eget namn utan på uppdrag av den som inrättar valfrietssystem är att det blir flera valfrietssystem som ska samordnas av E-legitimationsnämnden. För att E-legitimationsnämnden ska kunna fullgöra sin samordningsroll och säkerställa att de parter som deltar i identitetsfederationen kan ha nödvändig tillit till att den elektroniska identifieringen är säker måste de krav som ställs på leverantörerna vara enhetliga. Olika upphandlande myndigheter kan således inte ha helt egna och skilda krav. Mot denna bakgrund bör, anför regeringen, en förutsättning för den nya lagens tillämpning vara att den som beslutar att tillämpa valfrietssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering uppdrar åt den myndighet som regeringen bestämmer, vilket bör vara E-legitimationsnämnden, att administrera systemet.

Den nya lagens innehåll

Lagen är utformad med LOV som förebild. Den innehåller bestämmelser om att den upphandlande myndigheten ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt iaktta principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet när den tillämpar valfrihetssystem. När valfrihetssystem har inrättats ska ansökningar löpande begäras in genom annonsering på en nationell webbplats. Ett förfrågningsunderlag ska finnas tillgängligt på webbplatsen tillsammans med annonsen. Förfrågningsunderlaget ska ange de villkor som leverantören ska uppfylla för att bli godkänd, den ekonomiska ersättningen till leverantören och den upphandlande myndighetens handläggningstid av en ansökan. Särskilda villkor för hur ett kontrakt ska fullgöras ska anges i annonsen eller förfrågningsunderlaget.

Leverantörer får lämna en ansökan var för sig eller tillsammans med andra leverantörer och får vid behov återropa andra företags ekonomiska, tekniska och yrkesmässiga kapacitet i ansökan.

Den upphandlande myndigheten ska få utesluta en sökande från att delta i valfrihetssystemet. Detta gäller en sökande som är föremål för konkurs, likvidation eller liknande, som är dömd för brott som avser yrkesutövningen eller som kan visas ha gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen. Den upphandlande myndigheten får också utesluta en sökande som inte har fullgjort sina åligganden avseende socialförsäkringsavgifter eller skatt eller som i något väsentligt hänseende inte har lämnat upplysningar eller har lämnat felaktiga upplysningar som har begärts.

Den upphandlande myndigheten ska godkänna samtliga sökande som uppfyller kraven i annonsen och förfrågningsunderlaget och som inte har uteslutits. När godkännande har lämnats ska den upphandlande myndigheten utan dröjsmål teckna kontrakt med leverantören. Den upphandlande myndigheten ska till enskilda lämna information om samtliga leverantörer som den upphandlande myndigheten har tecknat kontrakt med inom ramen för valfrihetssystemet. Informationen ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

Den som har ansökt om godkännande ska få del av uppgifter som tillförs ärendet genom någon annan och få tillfälle att yttra sig över uppgifterna innan ärendet avgörs. Ett slutligt beslut i ett ärende om godkännande ska innehålla skälen för beslutet. Ett beslut om att inte godkänna en sökande ska även innehålla en upplysning om hur man ansöker om rättelse. Sökanden ska snarast underrättas om innehållet i beslutet.

Ekonomisk ersättning

I valfrihetssystem förekommer det ingen priskonkurrens mellan leverantörerna, utan samtliga aktörer måste förhålla sig till det pris som har erbjudits för utförandet av tjänsterna. Regeringen förslår därför att grunderna för den ekonomiska ersättningen för utförandet av eID-tjänster ska framgå av förfrågningsunderlaget.

Regeringens bedömning är att ersättningen till leverantörer som utgångspunkt bör grundas på antalet utförda identitetskontroller. Som vissa remissinstanser påpekar, anför regeringen, bör dock detta inte hindra att det vid behov utvecklas alternativa ersättningsmodeller, under förutsättning att de allmänna principerna om tydlighet, likabehandling och transparens är uppfyllda.

Enligt regeringen bör några mer specifika riktlinjer om ersättningen inte framgå av lagen. Regeringen anser att det framstår som mest lämpligt att ersättningssystemet beskrivs i detalj i förfrågningsunderlaget när valfrihetssystemet inrättas, efter en noggrann analys av omständigheterna i det konkreta fallet och de konsekvenser detta kan få dels för marknaden och dess utveckling, dels för de upphandlande myndigheterna. Hur ersättningen ska beräknas mer i detalj blir därmed en fråga som får avgöras vid utformningen av förfrågningsunderlaget. Det pris som slutligen fastställs måste framstå som en rimlig avvägning mellan å ena sidan intresset av att så många leverantörer som möjligt har incitament att delta, så att så många användare som möjligt kan dra nytta av det offentliga e-tjänster, och å andra sidan det allmänna vilja och förmåga att utveckla e-tjänster utan att detta sammantaget får effekter som leder till ökade kostnader.

Tillsyn

Regeringen ska utse en tillsynsmyndighet. Tillsynsmyndigheten ska få inhämta de upplysningar som är nödvändiga för tillsynen från upphandlande myndigheter och från den myndighet som ska administrera valfrihetssystemen. Konkurrentverket är tillsynsmyndighet enligt LOU och LOV, och regeringen bedömer att verket får anses lämpligt för uppdraget som tillsynsmyndighet även enligt den nu föreslagna lagen.

Rättsmedel

Enligt förslaget får en leverantör som gör gällande att en upphandlande myndighet har brutit mot en bestämmelse i den nya lagen skriftligen ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol. En ansökan om rättelse ska göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den myndighet som ska administrera valfrihetssystemen har sin hemvist. I mål om rättelse enligt lagen ska förvaltningsrätten vara domför med en lagfaren domare ensam.

En upphandlande myndighet som inte har följt bestämmelserna i den nya lagen ska ersätta sökanden för därigenom uppkommen skada. Skadeståndstalan ska väckas vid allmän domstol.

Extern överlåtelse av kommunal beslutanderätt

I propositionen föreslår regeringen ändringar i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter som innebär att en nämnd i en kommun, i ett landsting eller i ett kommunalförbund efter överenskommelse med den

myndighet som ska administrera valfrihetssystem får uppdra åt myndigheten att besluta på nämndens vägnar i ärenden enligt den nya lagen. En nämnd får uppdra åt ett utskott, åt en ledamot eller ersättare eller åt en anställd i kommunen, landstinget eller kommunalförbundet att besluta om sådan delegation på nämndens vägnar. En gemensam nämnd får även uppdra åt en anställd i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen att fatta sådana beslut.

Möjligheten att delegera beslutanderätt ska inte omfatta de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900), t.ex. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet.

Beslut som fattas med stöd av delegation ska anmälas till den som har lämnat delegationsuppdraget. Kommunallagens bestämmelser om jäv ska tillämpas på den som fattar beslut med stöd av delegation.

Sekretess

Regeringen föreslår att bestämmelserna om s.k. anbudssekretess i 19 kap. 3 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) inte ska gälla vid ett ansökningsförfarande enligt den nya lagen.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att den nya lagen och följdändringarna i annan lagstiftning ska träda i kraft den 1 juli 2013. Regeringen bedömer att det inte behövs några övergångsbestämmelser. För att säkerställa den offentliga förvaltningens behov av en fortsatt och långsiktigt hållbar försörjning av tjänster för elektronisk identifiering anser regeringen att det är angeläget att den nya lagen träder i kraft så snart som möjligt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att det bör införas en möjlighet att anskaffa tjänster för elektronisk identifiering genom tillämpning av valfrihetssystem. I likhet med regeringen anser utskottet att det nu aktuella valfrihetssystemet bör regleras i en egen lag. Utskottet har inte heller något att invända mot förslagen i propositionen i övrigt.

Utskottet tillstyrker därmed propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:123 Myndigheters tillgång till tjänster för elektronisk identifiering:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering,
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter,
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering

Häriigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om tillämpning av valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Lagen gäller när en upphandlande myndighet har

1. beslutat att tillämpa valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering av enskilda i myndighetens elektroniska tjänster,

2. anslutit sig till ett system för säker elektronisk identifiering som tillhandahålls av den myndighet som regeringen bestämmer, och

3. uppdragit åt den myndighet som avses i 2 att i den upphandlande myndighetens namn administrera valfrihetssystemet enligt 3–14 §§, föra dess talan i samband med mål om rättelse enligt 16 § och i förekommande fall vidta rättelse enligt 17 §.

2 § Med *valfrihetssystem* avses i denna lag ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som en upphandlande myndighet har godkänt och tecknat kontrakt med.

Termerna *förfrågningsunderlag*, *kontrakt* och *upphandlande myndighet* har i denna lag samma betydelse som i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling.

3 § Den upphandlande myndigheten ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt. Den upphandlande myndigheten ska iaktta principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet när den tillämpar valfrihetssystem.

Annonsering och förfrågningsunderlag

4 § En upphandlande myndighet som har beslutat att inrätta eller förändra ett valfrihetssystem ska annonsera på en nationell webbplats som har upprättats för ändamålet. Ansökningar ska löpande begäras in genom sådan annonsering.

Ett förfrågningsunderlag ska finnas tillgängligt på webbplatsen tillsammans med annonsen.

5 § Grunderna för den ekonomiska ersättningen till en leverantör ska framgå av förfrågningsunderlaget.

6 § Den upphandlande myndigheten får ställa särskilda villkor för hur ett kontrakt ska fullgöras. Samtliga villkor ska anges i annonsen om valfrihetssystemet eller i förfrågningsunderlaget.

7 § I annonsen eller förfrågningsunderlaget ska det anges på vilket sätt ansökan ska lämnas in.

I förfrågningsunderlaget ska det anges inom vilken tid den upphandlande myndigheten kommer att besluta om godkännande.

Ansökan

8 § Leverantörer får lämna en ansökan var för sig eller tillsammans med andra leverantörer. Den upphandlande myndigheten får inte ställa upp villkor om att en grupp ska ha en bestämd juridisk form för att få lämna en ansökan. Den upphandlande myndigheten får dock begära att en grupp ska ha en viss juridisk form när den har blivit tilldelad ett kontrakt, om det behövs för att kontraktet ska kunna fullgöras på ett godtagbart sätt.

9 § En sökande får vid behov åberopa andra företags ekonomiska, tekniska och yrkesmässiga kapacitet i ansökan. Sökanden ska genom att tillhandahålla ett åtagande från företagen i fråga eller på annat sätt kunna visa att den kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras.

Uteslutning av sökande

10 § Den upphandlande myndigheten får utesluta en sökande som

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, ackord eller annat liknande förfarande,

3. genom lagakraftvunnen dom är dömd för brott som avser yrkesutövningen,

4. kan visas ha gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen,

5. inte har fullgjort sina åligganden avseende socialförsäkringsavgifter eller skatt i hemlandet eller en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

6. i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna upplysningar eller har lämnat felaktiga upplysningar som har begärts med stöd av 11 §.

Om sökanden är en juridisk person, får sökanden uteslutas om en företrädare för den juridiska personen har dömts för sådant brott som avses i första stycket 3 eller har gjort sig skyldig till sådant fel som avses i första stycket 4.

11 § Den upphandlande myndigheten får begära att sökanden visar att det inte finns någon grund för att utesluta denne med stöd av 10 § första stycket 1, 2 eller 5.

Den upphandlande myndigheten ska som bevis för att det inte finns grund för att utesluta en sökande godta utdrag ur ett officiellt register

eller annan likvärdig handling när det gäller ett förhållande som avses i 10 § första stycket 1 eller 2 och intyg från en behörig myndighet när det gäller ett förhållande som avses i 10 § första stycket 5.

Om, i fråga om en sökande som inte är medborgare i eller bosatt i Sverige, sådana handlingar eller intyg som avses i andra stycket inte utfärdas i sökandens hemland eller ursprungsland, eller inte omfattar samtliga de fall som avses i 10 § första stycket 1, 2 och 5, får de ersättas med en utsaga som har avgetts på heder och samvete eller av en liknande försäkran. En sådan sökande får också föreläggas att visa att det inte finns grund för att utesluta denne med stöd av 10 § första stycket 3 eller andra stycket.

Om en sökande är registrerad i en officiell förteckning över godkända tjänstetillhandahållare i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska den upphandlande myndigheten utgå från att sökanden inte kan uteslutas som leverantör enligt 10 § första stycket 1–5.

Godkännande av sökande och ingående av kontrakt

12 § Den upphandlande myndigheten ska godkänna samtliga sökande som uppfyller kraven i annonsen och förfrågningsunderlaget och som inte har uteslutits med stöd av 10 §.

13 § Den som har ansökt om godkännande ska få del av uppgifter som tillförs ärendet genom någon annan och få tillfälle att yttra sig över uppgifterna innan ärendet avgörs.

Ett slutligt beslut i ett ärende om godkännande enligt denna lag ska innehålla skälen för beslutet. Ett beslut om att inte godkänna en sökande ska även innehålla en upplysning om hur man ansöker om rättelse.

Sökanden ska snarast underrättas om beslutet. En underrättelse ska även lämnas när den upphandlande myndigheten beslutar att avbryta inrättandet av ett valfrihetssystem.

14 § När den upphandlande myndigheten har lämnat sitt godkännande enligt 12 § ska den upphandlande myndigheten utan dröjsmål teckna kontrakt med leverantören.

Information

15 § Den upphandlande myndigheten ska till enskilda lämna information om samtliga leverantörer som den upphandlande myndigheten har tecknat kontrakt med inom ramen för ett valfrihetssystem. Informationen ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig.

Rättsmedel

16 § En leverantör som gör gällande att en upphandlande myndighet har brutit mot en bestämmelse i denna lag, får ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol.

Endast den sökande som inte har godkänts får ansöka om rättelse av beslut enligt 12 §.

En ansökan om rättelse ska vara skriftlig.

17 § Om den upphandlande myndigheten har brutit mot någon bestämmelse i denna lag och detta har medfört att en leverantör har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att den upphandlande myndigheten ska vidta rättelse.

18 § En ansökan om rättelse enligt 16 § ska göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2 har sin hemvist.

En ansökan enligt 16 § andra stycket ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från det att en upplysning har lämnats enligt 13 § andra stycket.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

19 § En upphandlande myndighet som inte har följt bestämmelserna i denna lag ska ersätta sökanden för därigenom uppkommen skada.

Talan om skadestånd ska väckas vid allmän domstol.

En skadeståndstalan som grundar sig på ett beslut att inte godkänna en sökning ska väckas inom ett år från dagen för beslutet. Väcks inte talan i tid, är rätten till skadestånd förlorad.

20 § Bestämmelserna i 16–19 §§ om rättelse och skadestånd gäller inte i fråga om information enligt 15 §.

21 § Ett beslut som denna lag är tillämplig på får inte överklagas med stöd av 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Tillsyn

22 § Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag följs.

Tillsynsmyndigheten får inhämta sådana upplysningar som är nödvändiga för tillsynen från en upphandlande myndighet och från den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2. Upplysningarna ska i första hand inhämtas genom ett skriftligt förfarande. Om det på grund av materialets omfång, brådska eller något annat förhållande är lämpligare, får upplysningarna i stället inhämtas genom besök hos den upphandlande myndigheten eller den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2.

En upphandlande myndighet och den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2 är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. vid åtgärd som avser endast måls beredande,
2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av en annan förvaltningsrätt,
3. vid beslut som avser endast rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende och

4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttan rätt, är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som avser endast beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare får utföras av en annan tjänsteman som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid förvaltningsrätten eller vid en tingsrätt på samma ort som förvaltningsrätten. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om detta.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,
2. mål om bevissäkring och betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om uppgifts eller handlings undantagande från kontroll enligt skatteförfarandelagen eller annan skatteförfattning,
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård i enskildhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet eller avskildhet enligt 34 § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m., mål enligt fängelselagen (2010:610) samt mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 2011:1303.

Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål rörande preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster eller lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt och

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrietssystem.

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrietssystem och lagen (2013:000) om valfrietssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

dels att 6 kap. 5–7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 6 kap. 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

4 a §

En nämnd i en kommun, i ett landsting eller i ett kommunalförbund får efter överenskommelse med den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2 lagen (2013:000) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering uppdra åt myndigheten att besluta på nämndens vägnar i ärenden enligt den lagen.

Uppdrag enligt första stycket får inte lämnas i de fall som avses i 6 kap. 34 § kommunallagen (1991:900).

5 §¹

Föreskrifterna i 6 kap. 33 § kommunallagen (1991:900) om uppdrag att besluta på nämndens vägnar tillämpas på ärenden enligt 4 § första stycket.

Föreskrifterna i 6 kap. 33 § kommunallagen (1991:900) om uppdrag att besluta på nämndens vägnar tillämpas på ärenden enligt 4 § första stycket och 4 a § första stycket.

6 §²

Beslut som anställda i en inköpscentral fattar på en nämnds vägnar ska anmälas till den som har lämnat uppdraget.

Beslut som anställda i en inköpscentral fattar på en nämnds vägnar ska anmälas till den som har lämnat uppdraget. *Detsamma ska gälla beslut som den myndighet som avses i 4 a § fattar på en nämnds vägnar.*

¹ Senaste lydelse 2012:389.

² Senaste lydelse 2012:389.

7 §³

Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 §§ kommunallagen (1991:900) om jäv tillämpas på anställda i inköpscentraler som fattar beslut på en nämnds vägnar.

Föreskrifterna i 6 kap. 24–27 §§ kommunallagen (1991:900) om jäv tillämpas på anställda i inköpscentraler som fattar beslut på en nämnds vägnar. *Detsamma ska gälla den som hos den myndighet som har fått ett uppdrag enligt 4 a § fattar beslut på en nämnds vägnar.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

³ Senaste lydelse 2012:389.

4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

dels att 19 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 19 kap. 3 a §, och närmast före 19 kap. 3 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

3 §¹

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om förvärv, överlåtelse, upplåtelse eller användning av egendom, tjänst eller annan nyttighet, om det kan antas att det allmänna lider skada om uppgiften röjs. Begreppet tjänst omfattar inte arbete som för en myndighets behov utförs av dess egen eller någon annan myndighets personal, om det inte är fråga om ett arbete som en myndighet i konkurrens med andra myndigheter eller enskilda erbjuder sig att utföra.

Om ett ärende enligt första stycket rör upphandling, får uppgift som rör anbud eller som rör motsvarande erbjudande inom en kommun, ett landsting eller en myndighet eller mellan statliga myndigheter inte i något fall lämnas till någon annan än den som har lämnat anbudet eller erbjudandet förrän alla anbud eller erbjudanden offentliggörs eller beslut om leverantör och anbud fattats eller ärendet dessförinnan har slutförts. Under en elektronisk auktion får dock lämnas sådana uppgifter som avses i 5 a kap. 11 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, 5 a kap. 11 § lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster eller 6 kap. 11 § lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. *Sekretessen enligt detta stycke gäller inte vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem.*

Om ett ärende enligt första stycket rör upphandling, får uppgift som rör anbud eller som rör motsvarande erbjudande inom en kommun, ett landsting eller en myndighet eller mellan statliga myndigheter inte i något fall lämnas till någon annan än den som har lämnat anbudet eller erbjudandet förrän alla anbud eller erbjudanden offentliggörs eller beslut om leverantör och anbud fattats eller ärendet dessförinnan har slutförts. Under en elektronisk auktion får dock lämnas sådana uppgifter som avses i 5 a kap. 11 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, 5 a kap. 11 § lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster eller 6 kap. 11 § lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

¹ Senaste lydelse 2011:1574.

Om ett ärende enligt första stycket rör försäljning av lös egendom för det allmännas räkning, får uppgift som rör anbud eller som rör motsvarande erbjudande inom en kommun, ett landsting eller en myndighet eller mellan statliga myndigheter inte i något fall lämnas till någon annan än den som har lämnat anbudet eller erbjudandet förrän alla anbud eller erbjudanden offentliggörs eller avtal har slutits eller ärendet annars har slutförts.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. Beträffande en handling som anger villkoren i ett slutet avtal gäller sekretessen dock längst till dess att två år, eller hos statliga affärsverk, Försvarets materielverk och Förvarsexportmyndigheten samt i kommunal affärsverksamhet fem år, har gått från det att avtalet slöts.

Undantag från sekretess

3 a §

Sekretessen enligt 3 § andra stycket gäller inte

1. vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem, eller

2. vid ett ansökningsförfarande enligt lagen (2013:000) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.